

Hospice Hírek

**A Magyar Hospice Egyesület kiadványa
IV. évf. 3. szám
2000 nyár**

Szakmai irányelvek a terminális állapotú daganatos betegek palliatív ellátásáról

Fontos összefoglaló és iránymutató dokumentum jelent meg ez év májusában a Magyar Hospice Egyesület kiadásában, a Soros Alapítvány támogatásával: a terminális állapotú daganatos betegek palliatív ellátásával foglalkozó szakmai irányelvek. Bár 1991 óta létezik hospice rendszer Magyarországon, csak a legutóbbi években teremtődött meg a feltétele annak, hogy lehetővé váljon a hospice integrálása az egészségügyi rendszerbe, és ezáltal megvalósulhasson az európai szintű palliatív ellátás. Elősegítette ezt a folyamatot, hogy az Egészségügyi Törvényben már szerepel a hospice, valamint a házi szakápolási rendelet továbbfejlesztett változatában is megjelenítik a hospice-t mint az ellátás speciális formáját.

A palliatív ellátásnak külföldön igen jelentős ismeretrendszere gyűlt össze. A WHO 1990 óta rendszeresen ad ki irányelveket a hospice/palliatív ellátás különböző elemeivel kapcsolatban. Szükségessé vált a nemzetközi tapasztalatok adaptálása és egyeztetése a meglévő hospice szolgálatok tapasztalataival, a célok szélesebb körű megfogalmazásával, amely végső soron a szakmai szempontrendszer kidolgozásában öltött testet. Mindezekkel a haldokló betegek színvonalasabb ellátását kívánjuk elősegíteni.

A szakmai szempontrendszer támpontul szolgál a már működő és újonnan alakuló hospice csoportok egységes elveken alapuló működési rendszerének kialakításához. Célja az egészségügyi ellátás azonos szintjein működő intézmények közötti szakmai különbségek csökkentése, az ellátás minőségének, hatékonyságának javítása. Remélhetően a dokumentum alapja lehet a hospice/palliatív ellátásról szóló miniszteri rendeletnek, ami megteremti a finanszírozási alapot is.

A szakmai irányelvek kidolgozásában részt vett a Magyar Hospice Egyesület, az Egészségügyi Minisztérium, az Ápolási Szakmai Kollégium és az Egészségügyi Szakképző és Továbbképző Intézet szakértői csoportja. Az elkészült anyag első változatát a 2000. május 11-én megrendezett *konszenzus konferencián* megvitatták, majd a módosításokkal együtt elfogadták a

meghívott szakemberek. A konferencián az előbbi szervezetek képviselői mellett jelen voltak az Országos Egészségbiztosítási Pénztár, valamint a MOHE, a Rákbetegek Országos Szövetsége, a Magyar Rákellenes Liga és a Soros Alapítvány képviselői is.

A dokumentum az alábbi fejezeteket tartalmazza:

1. A palliatív ellátás fogalma
2. A palliatív ellátás szervezeti formái
3. A palliatív ellátás személyi feltételei és eszközigénye
4. Együtműködés a team tagjai között
5. Betegképviselő
6. A palliatív ellátás hozzáféréseinek módjai, együtműködés a palliatív gondozást végző szervezetek között
7. A gyermekek palliatív gondozásának sajátosságai
8. A palliatív ellátás feladatai. A terminális kezelés folyamata, használható terápiák
9. Dokumentáció
10. Költségelemzés
11. Teljesítmény értékelés
12. Oktatás
13. Kutatás
14. A palliatív gondozás jogi háttere

(A dokumentáció és a költségelemzés c. fejezetek még további kidolgozást igényelnek.)

A szerzők különösen fontosnak tartották az alapfogalmak tisztázását: mi a palliatív ellátás, melyek az azonosságok és a különbségek a hospice és a palliatív gondozás között, mit jelent a terminális állapot, a terminális betegség, az életminőség, a palliatív terápiás megközelítés, melyek a palliatív szakellátás szintjei és a palliatív ellátáshoz való hozzáférés módjai. Szintén lényeges volt a palliatív ellátás szervezeti formáinak: az otthoni hospice ellátásnak, a palliatív terápiás osztálynak, a hospice háznak, a nappali szanatóriumnak és a palliatív mobil konzultációs csoportnak a leírása a nemzetközi standardok alapján.

Mindezek - a többi fejezettel együtt - segítséget nyújthatnak kórházak, egészségügyi intézmények, egyéb szervezetek vezetői számára is, amennyiben valamilyen hospice ellátási formát szeretnének megvalósítani.

A konszenzus konferencián a jelenlévő szakemberek felhívták a figyelmet azokra az elemekre, amelyek majd a dokumentum továbbfejlesztése, vagyis a minőségbiztosítás kialakítása kapcsán válnak aktuálissá: a teljesítmény értékelésének elemeire. Fontos szempont, hogy mennyire hozzáférhető és hatékony a szolgáltatás, milyen tapasztalatai vannak a betegeknél, illetve az ellátónak - mit tartunk minőségi standardoknak és indikátoroknak. Természetesen ezek pontosabb meghatározása még részletesebb kimunkálást tesz szükségessé.

A továbbiakban a legújabb szakmai követelményeknek megfelelően szeretnénk a dokumentumot évről évre megújítani, bővíteni. Addig is az első kiadás az érdeklődők számára a Magyar Hospice Egyesület irodájában - térítésmentesen - hozzáférhető.

Dr. Hegedűs Katalin

Beszámoló a IV. Országos Hospice - Palliatív Kongresszusról

(Budapest, 2000. május 25-27.)

A Magyar Hospice Egyesület immár negyedik alkalommal, de Budapesten először rendezte meg országos tudományos konferenciáját *Sorsforduló* címen. A cím utal az ezredforduló kihívásaira, amelyet az Egyesületnek az *"Élet az út végén"* címen idén, "a súlyos betegségben szenvedő, nem gyógyítható emberekért" meghirdetett akcióprogramja is tükröz. Egyre sürgetőbb feladat ugyanis a szemléletformálás, a haldokló betegek minőségi ellátásához szükséges feltételek fejlesztése és a szakképzések elősegítése ezen a területen.

A kongresszus ezúttal elsősorban a haldokló betegek életminősége javításának lehetőségeivel, a hospice társadalmi elfogadásával és a haldokló betegeket kísérő személyzet mentálhigiénéjével foglalkozott. A kiemelkedő szakmai színvonal jelezte, hogy túl vagyunk már a "mi a hospice?" - jellegű ismeretterjesztésen. Ide valóban azok az érdeklődők jöttek el, akik többet, jobban kívánnak tenni a haldokló betegekért, illetve a gyászoló családtagokért és aktív részvételük, vitakészségük jelezte hozzáértésüket is.

A nagy érdeklődéssel kísért három előkonferencia május 25-én, a Csillebérci Szabadidő Központban került megrendezésre. Ezek közül is kiemelkedett a "*Letakart tükrök. Utak és módszerek a gyász feldolgozásában*" című előkonferencia, amelynek során a résztvevők előadásokat hallgathattak többek között a gyászolók párterápiájáról, a gyermeküket elvesztett szülők gyászáról, a gyászolók önszolgáltató csoportjairól illetve arról, hogy mit tehetnek az egészségügyi dolgozók szemben a gyásszal vagy mit lehet tenni az egészségügyi dolgozókért, ha elveszítik betegeiket. Délután a jelenlévők workshopok keretében ismerkedhettek a gyászcsoporthoz vezető módszereivel illetve filmeket tekinthettek meg a gyászcsoportokról.

"*A szociális munkás a súlyos beteg mellett*" című előkonferencia célja a súlyos betegekkel kórházakban, szociális otthonokban, házi szakápolásban, hospice-okban foglalkozó szociális munkások feladatainak, szerepének szélesebb körben való megismertetése, valamint ajánlások megfogalmazása volt. A magyar előadók mellett két meghívott külföldi vendég is megosztotta tapasztalatait a magyar kollégákkal: David Oliviere az angol szociális munkás szerepéről beszélt a hospice-ban, míg Ilona Millet az AIDS-betegek szociális ellátásának francia modelljét ismertette.

Szintén a francia tapasztalatok, ezen belül is a *mobil team-ek szerepe* volt a harmadik előkonferencia témája. Dr. Jean-Michel Lassaunière, a franciaországi hospice mozgalom egyik vezető egyénisége beszélt erről a szervezeti formáról, amelyet Magyarországon is szeretnénk elterjeszteni a közeljövőben. Lényege, hogy a kórházban egy speciálisan kiképzett csoport konzultációs jelleggel segít a haldokló betegek palliatív ellátásában anélkül, hogy a betegeket kiemelnék arról az osztályról, ahol addig feküdt.

Május 26-án és 27-én a Villányi úti Konferencia Központban folytatódott a kongresszus. Plenáris ülésén - amelynek díszvendégei voltak: Dr. Szolnoki Andrea, Budapest főpolgármester-helyettese, valamint Robert Twycross és Jacek Luczak professzorok, a palliatív ellátás nemzetközi szaktekintélyei - a *hospice-palliatív ellátás egészségügyi integrációja* volt a fő téma. Ennek keretében bemutatásra került a kongresszusra megjelent "*Szakmai irányelvek a terminális állapotú daganatos betegek palliatív ellátásáról*" című dokumentum is, amelyet az Egészségügyi Minisztérium és az ÁNTSZ jelen lévő vezető szakemberei méltattak. Sajnos az Országos Egészségbiztosítás Pénztár meghívott szakemberei ezúttal is távol maradtak, pedig nagyon számítottunk a részvételükre.

Dr. Muszbek Katalin, a Magyar Hospice Egyesület elnöke előadásában az aktuális magyarországi hospice helyzetet vázolta, míg külföldi vendégeink a közép-európai illetve a tágabb nemzetközi tapasztalatokkal ismertették meg a kb. 200 fős hallgatóságot. Az előadások kapcsán nyilvánvalóvá vált, hogy bár sok nehézséggel küzdenek a magyar hospice-ok, nemzetközileg egyre nagyobb elismertségre tesznek szert: közép-európai viszonylatban Lengyelország után a második helyen állunk a szervezettséget, az oktatás színvonalát, illetve az ellátásba bevont betegek számát tekintve.

A délutáni, illetve a másnap délelőtti szekcióüléseken egyrészt az integráció

témája folytatódott, a további szekciók pedig az élet végi spiritualitással, a palliatív terápia lehetőségeivel, a palliatív kezelés mentálhigiénés vonatkozásaival és a palliatív szakápolás különböző kérdéseivel foglalkoztak.

Nagyon fontos és eddig kevésbé tárgyalt témákat vetett fel a mentálhigiénés szekció, (amelynek látogatottságára jellemző, hogy "még a csilláron is lógtak"): a súlyos betegekkel foglalkozó személyzet kiegészését, a burn-out szocializációs gyökereit és legyőzésének stratégiáit tárgyalták a kitűnő előadók. Ahogyan az egyik előadás címe megfogalmazta: "A segítőn is segíteni kell!" - ez volt egyben a kongresszus egyik fontos alap gondolata is. A palliatív szakápolási szekcióra jellemző, hogy az ott előadó szakápolók elsősorban azokat a dilemmákat vetették fel különböző eseteik kapcsán, hogy miképpen lehet emberségesen elkísérni betegeiket az utolsó hetekben - hónapokban és hogyan tudnak igazi alternatívát nyújtani a hospice ellátásban.

A kongresszus egyértelműen pozitív visszhangja azt jelzi számunkra, hogy szükség van az egészségügyben a halál, a haldoklás és a gyász tudományos igényű megközelítésére, az ezzel kapcsolatos szemlélet formálására. A továbbiakban viszont nagyobb súlyt kell helyeznünk az orvosok figyelmének felhívására. Több éves tapasztalatunk ugyanis, hogy arányaiban jóval kevesebb orvos vesz részt kongresszusainkon, mint ahány nővér vagy egyéb egészségügyi szakember - ez látszik az orvosi témájú szekciók gyéresebb látogatottságán is. Az orvosok megnyerése nélkül azonban nehezen tud továbbfejlődni a hospice mozgalom Magyarországon.

Dr. Hegedűs Katalin

További hospice részlegek nyílnak Budapesten?

A hospice szervezetek munkatársai előtt bizonyára ismert, hogy a Magyar Hospice Alapítvány előreláthatólag 2001-ben nyitja meg Budapesten az első hazai Hospice Otthont és Módszertani Központot. Reális remény van azonban arra is, hogy ezzel egyidejűleg további hospice részlegek is nyílnak Budapesten. Ezt a reményt Dr. Szolnoki Andreának, Budapest Főváros Főpolgármester-helyettesének az a levele alapozza meg, amelyet ez év tavaszán küldött a nagyobb budapesti kórházak igazgatóinak. Dr. Szolnoki Andrea levelét az alábbiakban közöljük:

Tisztelt Főigazgató Úr!

A hospice ellátást igénylő betegek számának folyamatos növekedése indokolja, hogy nagy ágyszámú kórházainkban hospice részleg működjön. A jobb betegellátás érdekében kérem, hogy intézetében min. 5, max. 10 ágyon hospice részleget alakítson ki. A szakmai feltételek meghatározása és a részleg szakmai igényeinek biztosítása érdekében javaslom, vegyék fel a kapcsolatot a Magyar Hospice Alapítvánnyal (igazgatója Dr. Muszbek Katalin, székhelye: 1032 Budapest, Bécsi u. 132. Tel.: 250-5513)

A részleg létrehozásáról szóló írásos jelentését szíveskedjék 2000. június 15-ig részemre megküldeni.

üdvözlettel:

Dr. Szolnoki Andrea

Budapest Főváros Főpolgármester-helyettese

Budapest, V. Városház u. 9-11.

2000. április 4.

Reméljük, hogy a Hospice Hírek későbbi számaiban hírt adhatunk majd további, pozitív fejleményekről is.

Dr. Pilling János

Megalakult a Revital Halálközeli Állapotokat Kutató Alapítvány

2000 júliusában létrejött a Nemzetközi Halálközeli Élmény Kutató Társaság (IANDS) magyarországi tagszervezete, a Revital Alapítvány. Az új szervezet főbb céljai a következők:

- a halálközeli állapottal kapcsolatos ismeretek terjesztése a lakosság körében, előadások, tanfolyamok, kiadványok révén és az Interneten keresztül
- a halálközeli állapotot átélt emberekkel kapcsolatba kerülő segítő foglalkozásúak képzése
- a halálközeli állapotot átélt emberek számára találkozási lehetőségek biztosítása, országos klubhálózat kialakítása, elsősorban az élmény által előidézett változások feldolgozásának elősegítése céljából
- a külföldi szakirodalom feldolgozása
- magyarországi kutatások szervezése, koordinálása és támogatása

A szervezet alapítója Dr. Schaffhauser Ferenc kandidátus, pszichoterapeuta. A kuratórium elnöke Dr. Liptay-Wagner András kutató. A kuratórium tagjai: Dr. Pilling János pszichiáter, Dr. Szathmáry Sándor teológus, Dr. Vereckey Gábor aneszteziológus, Dr. Zatik István baleseti sebész. A kuratórium munkáját egy tanácsadó testület segíti, amelynek tagjai az alapításkor a következők: Árvai Attila, Dr. Bárdos György, Déri Anna, Dr. Héjjas István, Dr. Kürthy Pál, Müller Péter, Dr. Pándi Imréné, Paulinyi Tamás, Putnoki Tibor, Si Tai-Si Heng Kiss Attila, Dr. Süle Ferenc, Tarnai László, Dr. Tóbiás Imre, Varga Zoltán, Vargáné Bányai Cecília, Váczi Klára és Vassy Zoltán.

Az Alapítvány alakulását követően azonnal megkezdte tevékenységét: elkezdődött egy (szakmai folyóiratokból, könyvekből és videofilmekből álló) szakkönyvtár kialakítása, egy őszi előadássorozat szervezése, a halálközeli állapotot átélt emberek felkutatása, valamint a kutatáshoz szükséges kérdőívek lefordítása. Liptay-Wagner András meghívta Magyarországra Dr. Raymond Moody-t, aki a meghívást elfogadta, így a halálközeli élmények világszerte ismert szakértője 2001. márciusában Magyarországon tartózkodik, s több előadást is tart majd. Moody 17-én délután az egészségügyben dolgozók (orvosok/ápolók) számára tart előadást, a nagyközönség pedig 18-án egy egész napos, "A halálközeli állapotokról - sokoldalúan" c. konferencián találkozhat vele.

A kiképzést nyújtó 8-10 részes előadássorozat először Budapesten indul, majd vidéki nagyvárosokban is látogatható lesz. Az előadásokat orvosok, pszichológusok, teológusok, valamint halálközeli élményt átélt emberek tartják.

A fenti rendezvényekről, s az Alapítvány tevékenységéről további információ az alábbi levélcímen ill. telefonszámon kapható: 1053 Budapest, Ferenciek tere 4, I/1. Tel.: 31-73-551

Dr. Pilling János

Gyásszal kapcsolatos web site-ok az Interneten

Az Interneten található, thanatológiai témájú web site-okról szóló rovatunk hosszabb időn keresztül szünetelt. (A Hospice Hírek indulásakor még álmodni sem mertünk "anyagtorlódásról", a legutóbbi számokhoz azonban már - számunkra is meglepően - sok anyag állt rendelkezésre.) Ebben a számban azonban folytatjuk a sorozatot - a Kharón tematikus számához kapcsolódóan ezúttal a gyászról szóló résszel.

Az írásban előforduló fontosabb szakkifejezések magyarázata a következő:

web site: egy szervezet vagy magánszemély összetartozó anyagainak (szövegek, álló vagy mozgóképek, hanganyagok) együttese a Web-en. A Web site több lapból, ún. web page-ből áll. Ezek közül kiemelt jelentőségű a home page: a web site nyitó oldala, amelyen gyakran található több (= láncszem, összekötő rész): a web page-ek azon részei (általában szövegek - ún. hypertextek -, vagy képek), amelyek további web page-ekre vezetnek. Ilyen linkek segítségével kialakítható egy ring (=kör, gyűrű). Ez a hasonló témaköröket tartalmazó web site-ok összekapcsolását jelenti, oly módon, hogy mindegyikről eljuthatunk a körhöz tartozó többi home page-hez is. online: Interneten keresztüli kapcsolat.

Az, aki az Internetről szeretne ismereteket szerezni a gyászról, mindenekelőtt az információk áradatával szembesül. Az ismertebb külföldi keresőrendszerek a "grief or bereavement" kulcsszavakra több mint 5000 találatot jeleznek. A találatok között azonban elég sok olyan hírt, újságcikket találunk, (pl. "Raisza Gorbacsovát gyászolja a világ"), amely a gyász lélektani, antropológiai, stb. sajátosságaival nincs kapcsolatban - a találati listára azért kerülnek fel, mert a keresőrendszerek mechanikusan működnek: minden oldalt megkeresnek, amelyiken szerepel a gyász kifejezés.

Közelebb juthatunk a célunkhoz akkor, ha utunkat valamelyik, gyással kapcsolatos web ring-ről kezdjük. Ilyen pl. az "Empty Arms Web Ring" - ez 508 web site-ot foglal magában. A másik web ring a "Mourning Light" nevű - itt már "csupán" 129 web site elérhetőségét találjuk meg. Ezekről a web ring-ekről már jóval több szakmai oldalra tudunk eljutni - gyorsan kiderül azonban az is, hogy mégsem ezek a legjobb elindulási lehetőségek. Mindkét web ring (de főleg az "Empty Arms") nagy számban tartalmaz ugyanis úgynevezett "memorial site"-okat, vagyis olyan internetes helyeket, amelyeket valaki egy elhunyt hozzátartozójának emlékére létesített.

Kiindulási pontként így inkább ajánlható pl. a "Mental Health Net - Grief Resources" nevű web site. (A web site-ok címeit az írás végén, összegyűjtve közöljük.) Itt egy tematikus csoportosítást találunk - ami egyúttal képet ad

arról is, hogy milyen jellegű információkat találunk a gyászról az Interneten. Külön csoportosításban található a következők: web site-ok (rövid ismertetésekkel és a Mental Health Net értékelésével), hírcsoportok (newsgroup), levelezési listák (mailing list), eladásra szánt termékek (könyvek, videókazetták), támogató csoportok, Interneten hozzáférhető publikációk, könyvismertetések, web ringek

A továbbiakban főleg, de nem kizárólag ennek az oldalnak a web site ajánlataiból válogatunk. (Ha eljutunk innen egy web site-ra, az általában további home page-ek link-jeit is tartalmazza, így természetesen nem szükséges mindig visszatérnünk a kezdőoldalra ahhoz, hogy újabb helyeket találjunk.)

Sokat ígérő a Grief Recovery Institute elnevezése. (Megfelelő magyar kifejezés hiányában talán "Gyászfeldolgozási Intézet"-nek fordíthatnánk.) A hangzatos név azonban valójában egy szakmainak álcázott reklámoldalt takar: gyakorlatilag az egész web site egy könyvről, a Grief Recovery Handbook-ról szól, s arra biztatja az ide látogatót, hogy vásárolja meg ezt a könyvet. Kétségtelen, hogy ehhez a célhoz rendkívül változatos, az Internet lehetőségeit jól kihasználó módszereket használnak (nemcsak bemutatják a könyvet, s nemcsak a tartalomjegyzékét közlik, hanem véleményeket is közölnek róla, olvashatunk néhány "kedvcsináló" írást a kötet szerzőitől - John James és Russel Friedmann -, s természetesen online azonnal megrendelhetjük a kötetet), magáról a gyászról azonban legfeljebb információ morzsákat tudhatunk meg innen. A web site "internetes zsákutca": innen nem juthatunk tovább más, gyással foglalkozó oldalakra. Zsákutca azonban ez az oldal az információgyűjtés szempontjából is - hacsak nem éppen ezt a könyvet szerettük volna megvásárolni, a legjobb visszafordulni innen.

Szintén biztató a Bereavement Resources (szabad fordításban: Támazok a gyászban) című oldal elnevezése - ez azonban kevésbé okoz csalódást. Ez az oldal elsősorban a gyászolóknak készült - s számukra rengeteg hasznos információt tartalmaz. A Bereavement Resources tulajdonképpen "csak" egy link gyűjtemény - a kapcsok azonban nem feltétlenül a web site-ok nyitó oldalaira vezetnek, hanem azokhoz a részekhez, amelyeket a Bereavement Resources készítői a legfontosabbnak tartottak. A kezdőoldalról számos témakörhöz juthatunk el, így pl.: a "Mi a gyász" ill. "A gyász folyamata" és a "Szembenézni a gyással" című részek rövid, közérthető válaszokat adnak azokra a kérdésekre, amelyek a legtöbb gyászolót foglalkoztatják; de emellett található itt önsegítő tanácsokat, leírást az öngyilkossággal kapcsolatos gyászról, a vetélés miatti gyászról, a tinédzserek gyászáról, a zeneterápia segítő hatásáról, stb. Az oldal több segítő szervezet bemutatkozó oldalát is tartalmazza, de vannak itt információk gyással kapcsolatos könyvekről, s az érdeklődők egy link gyűjtemény segítségével további Internetes helyeket is megtalálhatnak. A web site hátránya a rendszerezetlenség: az igen fantáziátlanul kinéző oldalon az említett információk egy 3X15-ös táblázatban, teljesen kusza sorrendben, a tematikai csoportosítás legcsekélyebb jele nélkül vannak egymás mellé rakva.

A "Bereavement Resources" egy kanadai web site, amely főleg Észak-amerikai

szervezeteket ajánl - a gyászolók azonban más nyugati országokban is könnyen találhatnak segítséget a saját lakóhelyükön. A számos, ilyen irányú web site közül itt csak egyet emelünk ki: a londonit - elsősorban annak az illusztrálásra, hogy Magyarországhoz viszonyítva hogyan működik egy - ezen a téren nálunk jóval fejlettebb - helyen a gyászolók segítése.

A London Bereavement Network (a továbbiakban: LBN) home page-éről megtudhatjuk, hogy ez egy ún. ernyőszervezet, amely összefogja a Londonban működő, szám szerint 43 (!!!) gyászolókat segítő szolgálatot. Londonban már csak egyetlen régió van (Boroughs), ahol nem működik gyászolókat segítő szervezet - az LBN fel is vette a céljai közé ennek a régiónak a fejlesztését. Az LBN folyamatosan tájékoztatja a Londonban élőket a gyászolókat segítő szervezetek munkájáról, közös érdekképviseletet nyújt a különböző típusú szolgálatoknak, biztosítja közöttük az információk áramlását, megpróbálja elősegíteni, hogy a szervezetek fejlessék szolgáltatásaikat (pl. azok a csoportok is nyújtsanak támaszt gyermekeknek és tinédzsereknek, amelyek ezt eddig nem tették), standardok kidolgozásával igyekszik növelni a szervezetek munkájának színvonalát, s küzd azért, hogy ezen szolgálatok tevékenységéhez egyenlő eséllyel férjenek hozzá az etnikai csoportok és a fogyatékosok is...

A célok felsorolása a gyászolók gondozásának hazai helyzetét ismerők számára bizonyára megdöbbentő: Magyarországon valószínűleg még hosszú éveknek kell eltelnie ahhoz, hogy ilyen problémák megoldására létrejöjjön egy hasonló szervezet.

Az LBN jól szerkesztett, könnyen áttekinthető web site-ja egyúttal rendkívül informatív is: listát közölnek a gyászolókat segítő (Londonban ill. az Egyesült Királyság területén működő) szolgálatokról, közérthető információkat nyújtanak a gyászról, s természetesen közölnek egy link gyűjteményt is az Interneten elérhető egyéb, gyással kapcsolatos web helyekről. Az LBN-ben dolgozók egyik fő érdeklődési területét a gyász multikulturális vonatkozásai jelentik. A "Faji és kulturális különbségek a tanácsadásban" című oldalukon megállapítják, hogy a gyászolókat segítő szervezeteknél általában fehérek dolgoznak, a fekete bőrűek - társadalmi arányukhoz képest - alulreprezentáltak. Felhívják a figyelmet arra, hogy a gyászt jelentősen befolyásolják a faji és kulturális különbségek, ezért szorgalmazzák, hogy a nem fehérek nagyobb arányban vegyenek részt az ilyen szolgálatokban. Ebben a témakörben 8 tanulmányt tesznek közzé a web site-jukon.

Elhagyva az LBN oldalait, lépünk tovább olyan web site-okra, amelyek a gyász speciális formáiban nyújtanak segítséget. Ismert, hogy a gyász lefolyását jelentősen meghatározhatja a veszteséget elszenvedett ember életkora, s a veszteség típusa is. Először nézzünk néhány olyan web site-ot, amely főleg az életkori sajátosságokra koncentrál.

A Dougy Center Oregon államban működik. Célja, hogy segítséget nyújtson a gyászoló gyermekeknek, tinédzsereknek, s családjaiknak, ezzel kapcsolatos tréningeket szervezzen szakembereknek, valamint támogassa a gyással és a krízisintervencióval kapcsolatos kutatásokat. A Dougy Center 1982-ben alakult. Ez volt az első olyan szervezet az USA-ban, amely kifejezetten a

gyászoló gyermekekkel foglalkozott. Az általuk szervezett tréningek nyomán azóta 82 hasonló szervezet alakult az USA-ban, de ilyen csoportok létrejöttek már Kanadában, Ausztráliában és Japánban is. 1982 óta 10.000 ember vett részt az általuk szervezett csoportokon. (A csoportokon való részvétel ingyenes, de adományokat a szülőktől elfogadnak.) Tanulságos lehet áttekinteni az általuk szervezett csoportok jellegeit is. Egyes csoportokat életkori sajátosságok alapján szerveznek (így pl. külön csoportok működnek kisiskolásoknak és tinédzsereknek), míg más csoportjaik a veszteség jellege alapján szerveződnek (van olyan csoport, amelyben a gyermekek krónikus betegség miatt veszítették el egy hozzátartozójukat, míg más csoportban pl. az öngyilkosság miatt meghaltak gyermekei találkoznak). A csoportok szervezésében természetesen szerepet játszik az is, hogy kit veszített el a gyermek: külön csoportok indulnak a szülőt ill. a testvért elvesztő gyermekek számára. Követésre méltó példa lehet az a kezdeményezésük, hogy rendszeresen tartanak ún. "információ orientált" csoportokat gyermekeknek, tinédzsereknek és szülőknek.

Míg a Dougy Center főleg az általuk szervezett csoportok révén kíván segítséget nyújtani a gyászoló gyermekeknek, addig a "Mom s Halo" nevű web site készítői az Interneten keresztül próbálnak segíteni az édesanyjukat elvesztett gyermekeknek. Az egyes oldalakon illusztrációként szereplő angyalok megítélése ugyan ízlés kérdése, a tartalom azonban valóban minőségi. A web site készítői jól használják az Internet lehetőségeit. Az ide látogató beléphet pl. a "gyermekszobába", ahol az Interneten át kapcsolatba kerülhet más, hasonló helyzetű gyermekekkel: chat-elhet vagy email-ezhet másokkal, esetleg csatlakozhat a levelezési fórumhoz, megoszthatja másokkal saját történetét. A "Grief therapy" című részben önszegítő tanácsok olvashatók. A "Poetry" linkre kattintva az ide látogató elolvashatja mások verseit, vagy elküldheti a sajátját. A "Mom s memorial" nevű link egy memorial site-ra vezet, ahol a web site készítője saját édesanyjának állított emléket. Ez az oldal egyúttal része a "Remembering Mom" (Emlékezés anyura) nevű web ring-nek, amelyen visszaemlékezéseket találunk az elhunyt édesanyjairól. A web ring oldalai között a "Previous mom - next mom" (előző mama - következő mama) linkek segítségével haladhatunk tovább - ami elég morbid ötlet. A "Mom s Halo"-n emellett még ajánlásokat találunk: az egyik link segítő könyveket, zenéket és filmeket ajánl, a másik pedig az Internet egyéb, gyászoló gyermekek számára hasznos oldalait ismerteti.

A Grieving Teens nevű web site készítői egy hasonló ötletet próbáltak megvalósítani: gyászoló tinédzsereknek kívánnak segíteni az Interneten keresztül. A web site megjelenését bizonyára "fiatalosnak" szánták, de inkább gyerekes: a home page rózsaszínű háttérű, a linkeket egy virágra szálló méhecske helyettesíti, a látogató - az oldal készítői szerint - egy plüssmacska képétől kaphat egy képzeletbeli ölelést, olyankor "amikor szüksége van rá", stb. A tinédzserek beküldhetik azokat a verseket, amelyeket a gyászról írnak (ez nem túl népszerű szolgáltatás: jelenleg 2 vers olvasható itt), elolvashatnak néhány önszegítő tanácsot, figyelmükbe ajánlanak két könyvet a tinédzserek gyászáról és néhány további web site-ot. Jó, hogy van ilyen oldal is, a web-en, de készítői szemmel láthatólag nem tudtak belehelyezkedni a tinédzserek világába. Bár a web site számlálója valószínűleg nem működik, mindenestre

nem meglepő, hogy a látogatók számát ottjártamkor éppen nullának jelezte... A web site készítői minden oldalon elhelyeztek egy szigorú figyelmeztetést, ami tiltja, hogy oldalukat bárki is lemásolja - az oldalakat látva azonban ez a figyelmeztetés teljesen feleslegesnek tűnik.

Az életkori sajátosságok mellett a gyász formáját még a veszteség jellege is igen erősen befolyásolja. nagyon sok olyan web site-ot találhatunk, amelyek a veszteségek egy bizonyos formájával foglalkoznak. Így pl. található web site az öngyilkosság miatt meghaltak hozzátartozóinak, a perinatális veszteséget átélteknek, az özvegyeknek, de pl. a meggyilkolt gyermekek szüleinek is. Nagy számuk miatt csak példaként említünk néhányat.

Az "1000 Deaths" nevű web site a szerkesztő (Christina B. Smith) verséről kapta az elnevezését: ha valaki öngyilkosság miatt elveszít valakit minden nap ezerszer éli át annak a halálát. A web site tájékoztat a SOLOS nevű szervezetről (Survivors of Loved Ones' Suicides - Egy szeretett személy öngyilkosságának túlélői), amely személyes segítséget nyújt mindazoknak, akik öngyilkosság miatt veszítették el szerettüket, emellett képzéseket szervez, kutatásokat folytat. A "Médiafigyelő" című rész ismerteti, hogy hogyan jelenik meg az öngyilkosság a médiában. Külön érdekessége ennek a résznek a "nem ajánlott" filmek jegyzéke: a site készítői (a mozi születésétől napjainkig terjedően) több száz olyan film címét adják meg, amelyekben öngyilkosság szerepel, ezért ennek megnézést nem ajánlják az öngyilkosság miatt meghaltak hozzátartozóinak (A szervezők rendkívüli alaposágára utal, hogy a filmeket még országok szerint is csoportosították, azonban rögtön kiderül, hogy munkájuk mégsem tökéletes, ha megnézzük a magyar filmek listáját: csupán hét magyar film van, amit nem ajánlanak, pedig hát a hazai filmekben nem túl ritka az öngyilkosság... A hiányosság oka valószínűleg nem az, hogy kevés magyar filmet vetítenek az USA-ban, hiszen a nálunk szinte ismeretlen "Csajok" című 1995-ben készült film szerepel a listán, míg az Oscar díjas Szabó Istvánnak egyetlen filmje sem került fel ide.) Az egyéb web site-okról már ismert szolgáltatásokat természetesen az 1000 Deaths-en is megtalálhatjuk: megismerhetjük a témakör szakirodalmát, csatlakozhatunk egy levelezési listához, emléket állíthatunk elvesztett szerettünknek, stb. A szolgáltatások közül külön csak a levelezési listákat emelem ki, mert ezek ismertetése tanulságos lehet. Számos levelezési listához lehet csatlakozni - részben az életkor alapján (gyermekek, tinédzserek), részben a veszteség idejétől függően (külön lista működik azoknak, akik a közelmúltban veszítették el valakit, hiszen friss gyász más problémák vannak előtérben, mint később), de a levelezési listák differenciálódnak az elveszített személytől függően is (szülő, nagyszülő, házastárs, stb.) Kiemelendő, hogy külön levelezési lista működik az öngyilkosság miatti gyásszal foglalkozó szakembereknek.

Korábban már volt szó a szüleiket gyászoló gyermekekről - de természetesen a gyermeküket elvesztő szülők is találhatnak segítséget az Interneten. Az egyik legismertebb önszolgáltató társulás, a "The Compassionate Friends" (TCF) központi web site-ja számos információt nyújt számukra. (A TCF helyi szervezetei több önálló web site-ot alakítottak ki.) Akinek segítségre van szüksége, itt megkeresheti a TCF hozzá legközelebb eső csoportját, számos önszolgáltató

tanácsot ismerhet meg, olvasgathatja a szervezet magazinját, információkat kaphat a TCF nemzeti és regionális konferenciáiról, online kapcsolatba léphet másokkal, stb. Külön kiemelendő, hogy a TCF közzéteszi broszúráit is, amelyek részben a gyász különböző területeiről adnak rövid áttekintést (halvaszületés és vetélés, a gyermekek öngyilkossága, gyermekgyilkosság), részben a segítőknek szólnak (külön-külön broszúrák vannak lelkészek, tanárok, egészségügyben dolgozók, stb. részére). Bizonyára nem lenne haszontalan, ha ezek a broszúrák magyar nyelven is hozzáférhetőek lennének.

Az özvegyek számára készült WidowNet nevű web site elsősorban profizmus miatt érdemel említést. Oldalain minden hozzáférhető, amit gyászolóknak az Internet át nyújtani lehet: gyással kapcsolatos információk, önségítő tanácsok, az özvegyességgel kapcsolatos demográfiai adatok, történeti leírások, könyvajánlat (külön csoportosítva a szakkönyveket, a versesköteteket, az idézeteket tartalmazó könyveket), online kapcsolatbalépés más gyászolókkal (chat, levelezési lista, üzenőtábla), tájékoztatás az önségítő csoportokról, egyéb internetes site-ok gyűjteménye, web ring-ek gyűjteménye, stb. A rengeteg információ közötti eligazodást a jól áttekinthető felépítés igen könnyűvé teszi.

Több, gyással foglalkozó web site hírlevelet is működtet, de az Interneten rábukkanhatunk kifejezetten gyással foglalkozó újságokra is. Ilyen pl. a Bereavement Magazine, amely egyaránt közzéteszi gyászolók történeteit és verseit, valamint szakemberek rövidebb tanulmányait is. (A kéthavonta megjelenő folyóirat évi 35 dollárért rendelhető meg.) Szemléletében hasonló a negyedévenként megjelenő Wings Magazine is, amely szintén közöl személyes visszaemlékezéseket és szócikkeket. (Egyelőre csak az USA-ban és Kanadában élők rendelhetik meg.) Természetesen az ismert thanatológiai folyóiratok (Omega, Death Studies) gyakran közölnek gyással kapcsolatos tanulmányokat is.

Ha valaki további szakirodalom iránt érdeklődik, számos információt találhat a gyászról szóló könyvekről, audio- és videokazettákról. Mint arról már volt szó, a legtöbb, gyászról szóló web site ajánl ilyen kiadványokat - a legteljesebb választékot azonban az Internet legnagyobb forgalmú kereskedelmi site-ján, az Amazon.com-on találhatjuk: kínálatában jelenleg 2400 gyással kapcsolatos kiadvány szerepel...

A bőség zavara azonban nem csak itt érzékelhető, hanem az Internet gyással kapcsolatos egyéb oldalain is. Mármint a külföldieken... Az olvasóban ugyanis joggal merülhetett már fel a kérdés: mi található meg magyar nyelven az Interneten a gyászról? Ha egy hazai keresőrendszerbe beírjuk a gyász szót, a keresés eredményeként először kellemesen meglepődhetünk: több mint 2000 találatot kapunk. Rövidesen kiderül azonban, hogy a találatok döntő többsége a magyar Elektronikus Könyvtár állományára vonatkozik - elsősorban a szépirodalmi művekben használják gyakran a "gyász" kifejezést.

Néhány információra azért rábukkanhatunk. A zsidó.com nevű web site-on pl. megtalálhatjuk a Zsidónak lenni... című könyvet, amelynek 21. fejezete, a Halál és gyász című, részletesen ismerteti a zsidó gyászszokásokat; a Thalassa című lap oldalain rábukkanhatunk Ábrahám Miklós és Török Mária "Rejtett

gyász és titkos szerelem" című írására; a Kegyeleti Múzeum oldalain pedig olvashatunk egy rövid leírást a fehér gyászviseletről.

Az Index levelezési rovatában megjelent egy gyásszal kapcsolatos levelezési lista - a maga nemében valószínűleg elsőként Magyarországon. A levelezési rovatot - hasonlóképpen az Index több száz más levelezési rovatához - egy olvasó indította el. Édesapja váratlanul meghalt - szerette volna az érzéseit megosztani másokkal is. A hozzászólók kezdeti reagálásai között egyaránt találunk saját tapasztalatokon alapuló, hasznos gondolatokat - de a megszokott, üres közhelyeket is. A beszélgetés egyre inkább a vallásra terelődött - aztán a téma felvetője bejelentette, hogy ő a reiki-ben találta meg a segítséget, s ezek után a beszélgetés lezárult... (E cikk írásakor már két hónapja nem szólt hozzá senki a témához.)

A gyász pszichológiai vonatkozásairól, a gyászolók segítségéről szinte semmilyen információ nem található az Interneten magyar nyelven. Azazhogy talán mégis: Jászfényszaru város lapjában 1997 októberében jelent meg Kószeg András "Gyermekgyász" című írása, amely felkerült az Internetre is. Az írás címe azonban némileg félrevezető: valójában a cikk a gyermekek haláltudatával foglalkozik, s csupán egy 7 soros alfejezet szól a gyászról, amiből gyakorlatilag csak annyit tudhatunk meg, hogy "a gyász rendkívül fontos lelki folyamat. Lehetővé teszi, hogy t'úljussunk a halálon."

Nagyjából ennyi információ található a gyászról magyar nyelven az Interneten. Az Internet egyfajta tükre a társadalomnak. A gyásszal kapcsolatos magyar nyelvű oldalak ugyan egy kicsit torz, de nem teljesen valótlan képet mutatnak a hazai gyáskultúráról. A gyászolók támogatása Magyarországon ugyan már néhány lépéssel előrébb tart annál, mint amit az Internet mutat - de a külföldi oldalak tükrében azt is láthatjuk, hogy ezt a néhány lépést egy olyan úton tettük meg, amely még több kilométer hosszú.

Dr. Pilling János

Az írásban idézett web site-ok címei a következők

1000 Deaths <http://www.1000deaths.com>

Bereavement Magazine <http://www.bereavementmag.com>

Bereavement Resources <http://www.itcanada.com/~bruce/info/brvres.html>

Death Studies <http://www.tandf.co.uk/journals/tf/07481187.html>

Empty Arms <http://www.emptyarms.org>

Web Ring	
Grief Recovery Institute	http://www.grief-recovery.com/
Grieving Teens	http://www.geocities.com/Heartland/Trail/5803
Index Fórum - Gyász	http://www.index.hu/forum/forum.cgi?a=t&t=9011818&uq=26
Kegyeleti Múzeum	http://www.btirt.hu/muz1b.htm
Köszeg András: Gyermekgyász	http://interj.datanet.hu/miujsag/97oktober/doki1.html
London Bereavement Network	http://www.bereavement.org.uk
Mental Health Net - Grief Resourches	http://mentalhelp.net/guide/grief.htm
Mom s Halo	http://www.webimaj.com/momshalo/index.html
Mourning Light	http://www.erichad.com/mlring.htm
Omega	http://www.psyc.memphis.edu/faculty/neimeyer/adece/omega.htm
Thalassa	http://www.c3.hu/scripta/thalassa/98/0203/07reszl.htm
The Compassionate Friends	http://www.compassionatefriends.org
The Dougy Center	http://www.dougy.org
WidowNet	http://www.fortnet.org/WidowNet/
Wings Magzine	http://www.wingsgrief.org/products/index.htm
Zsido. com	http://www.zsido.com/books/donin/21fejeze.htm

RENDEZVÉNYEK

I. Hazai rendezvények

A ZMÖ Idősek Otthona, Módszertani Otthon, a Zalai Idősekért Alapítvány és a Magyar Szociálpolitikai Társaság meghívja önt az

I. ORSZÁGOS GERO-THANATOLÓGIAI KONFERENCIÁRA

Időpontja: 2000. október 19-20.

Helyszíne: Hévíz, Hotel Panoráma, Petőfi Sándor u. 9.

Program

OKTÓBER 19.

12.00 Érkezés, regisztráció (igény szerint ebéd)

Helyszín: FONTANA Filmszínház Kiállítóterme, Hévíz, Rákóczi u. 9.

14.00 Sajtótájékoztató

14.30 Szabó Lajos Roland festőművész emlékkiállítása

Megnyitja: Dr. Kostyál László művészettörténész

A konferencia helyszíne: Hotel Panoráma, Hévíz, Petőfi Sándor u. 9

16.00 Köszöntő

Kiss Bódog Zoltánné, igazgató

ZMÖ Idősek Otthona, Módszertani Otthon Zalaegerszeg

VIDEO-IMPRESSZIÓK: "Mikor az öregemberek mosakodnak..."

Tiszteletbeli elnök: Dr. Polcz Alaine, Magyar Hospice Alapítvány

Levezető elnök: Prof. Dr. Iván László, a Magyar Szociálpolitikai Társaság elnöke

- 16.20-16.40 A konferencia megnyitása A szociális ágazat feladata és szerepe Harrach Péter, Szociális és Családügyi Miniszter
- 16.40-16.50 "Szociális tükör" Zala megyéről Varga László, a Zala Megyei Közgyűlés elnöke
- 16.50-17.20 A szociális ellátórendszer fejlesztésének főbb irányelvei Lakner Zoltán, helyettes államtitkár, Szociális és Családügyi Minisztérium
- 17.20-17.50 Az élet "gero-thanatológiai" megközelítése Prof. Dr. Iván László, a Magyar Szociálpolitikai Társaság elnöke
- 17.50-18.00 Kérdések - válaszok
- 19.00-20.0 Műsoros est
- 20.00 Állófogadás

OKTÓBER 20.

Levezető elnök: Dr. Dávidné B. Hidvégi Julianna, klinikai pszichológus Phare Regionális Forrásközpont Békéscsaba

- 9.00-9.30 A halál és haldoklás kérdései a társadalomban Pellei Ilona, egyetemi adjunktus Semmelweis Egyetem Magatartástudományi Intézet
- 9.30-10.00 Az elmúlás segítőszentjei Horányi Ildikó, művészettörténész Semmelweis Orvostörténeti Múzeum
- 10.00-10.30 Hospice szellemű ellátás Magyarországon Dr. Hegedűs Katalin, egyetemi adjunktus Semmelweis Egyetem Magatartástudományi Intézet
- 10.30-10.40 Kérdések - válaszok
- 10.40-11.00 Szünet
- 11.00-11.30 A haldoklás orvosi szemmel Dr. Ruzsa Ágnes, főorvos Markusovszky Kórház, Onkológiai Osztály, Szombathely
- 11.30-12.00 A beteljesedés ideje Nagy Magdolna, főiskolai adjunktus Berzsenyi Dániel Főiskola, Szombathely A ZMÖ Idősek Otthona, Módszertani Otthon pszichológusa

12.00-12.30 "Köszönöm, hogy megszüülhettem, s meghalhatok érte" Dr. Buksa Ildikó, onko-pszichiáter Zala Megyei Kórház Onkológiai Központ, Onkopszichológiai szakrendelés, Zalaegerszeg

12.30-12.40 Kérdések - válaszok

12.40-14.10 Ebéd

Levezető elnök: Dr. Hegedűs Katalin, adjunktus SE Magatartástudományi Intézet

14.10-14.40 A spiritualitás mint híd az élet két pontja között Debrecenyi Károly István, klinikai lelkipogondozó, szupervizor Magyar Hospice Alapítvány, Budapest

14.40-15.10 Spiritualitás az élet végén Kalkuttai Teréz Anya szerint Dr. Blaskovich Erzsébet, osztályvezető főorvos MÁV Kórház, II. Krónikus Belgyógyászati Osztály

15.10-15.40 "Az élet megy tovább?" A gyász Dr. Pilling János, pszichiáter Semmelweis Egyetem Magatartástudományi Intézet

15.40-15.50 Kérdések - válaszok

15.50 A konferencia zárása Dr. Hegedűs Katalin, egyetemi adjunktus Semmelweis Egyetem Magatartástudományi Intézet

Részvételi díj: 26.000 Ft (szállással együtt)

További információ: Makra Andrásné, mb. módszertani csop. vez.

Tel.: (92) 323-527/122

A haldoklás körülményeinek kísérése keresztyén szemlélettel

(Keresztyén lélektan a haldoklók ellátásában)

Ha ön hitét fontosnak tartó, gyakorló keresztyén, akit érdekel, nyomaszt, a környezetében haldoklók szenvedése és sorsa, s szeretné ezt a témát jól megérteni, valamint elsajátítani azt, hogy "bölcse" segíthessen - akkor pont önre vár ez a tanfolyam!

MIKOR? 2000 október 2-6 (Bennlakásos, 40 órás, intenzív)

HOL? Verőce, Rákóczi út 43

KIKNEK? Önkénteseknek, és egészségügyi szakdolgozóknak

KI SZERVEZI? Keresztyének az Egészségügyben Lelkigondozói és Diakóniai Műhely, valamint a Megnyugvás Hospice Alapítvány

MENNYIBE KERÜL? A tanfolyam önköltséges, díja kb. 6000 Ft/ fő/5 nap

HOGYAN LEHET JELENTKEZNI? Írásban, faxon, vagy telefonon, szeptember 20-ig. Túljelentkezés esetén az érkezési sorrendet vesszük figyelembe.

Levélcím: "Megnyugvás" Hospic Alapítvány 1118 Budapest Társ u. 7.

Tel: 06-1-466-8910

Az Országos Onkológiai Intézet (OOI) és a Pszichoanalitikusan Orientált Kiképző Egyesület (POPKE) közös szervezésében műhelydelutánt tartunk

Pszichoanalitikusan orientált terápiák alkalmazása rosszindulatú daganatos betegségben szenvedők onkológiai kezelése során

címmel, 2000. szeptember 22-én, 16 órától az Országos Onkológiai Intézet tanácstermében (1122 Budapest, Ráth György u. 7-9, Főépület, I. emelet)

A műhelydélutánon esetdemonstrációk segítségével keressük a gyógyító teamben részt vevő pszichoanalitikus pszichoterapeuta lehetőségeit a daganatos betegek kivizsgálásában, kezelésében és rehabilitációjában.

Program

Várady Erika (OOI): Bevezető gondolatok: pszichoterápiás segítségnyújtás a daganatos betegek és hozzátartozóik számára - ahogyan az onkológus látja. (10 perc)

Lőrincz Zsuzsa (POPKE): A pszichoanalitikus szemlélet alkalmazása szomatikus betegeknél (10 perc)

Riskó Ágnes (OOI-POPKE): Pszichoanalitikus pszichoterápia kemoterápia alatt.

Esetmegbeszélő csoport. Vezeti: Harmatta János (POPKE) (1 óra)

Veress Zsuzsa (Ifjúsági Pszichiátriai Gondozó, Veszprém - POPKE): A pszichoanalitikus pszichoterápia indikációi, technikai jellemzői egy onkológiai betegsége után tartósan tünetmentes fiatal nő terápiája alapján.

Esetmegbeszélő csoport. Vezeti: Halász Anna (POPKE) (1 óra)

Hozzászólások, megbeszélés (Felkért hozzászólók: Halász Anna, Harmatta János, Lőrincz Zsuzsa, Riskó Ágnes, Várady Erika, Veress Zsuzsa) (30 perc)

További információ: Riskó Ágnes, Országos Onkológiai Intézet, 1122 Budapest, Ráth György u. 7-9. Tel.: 224-8600

A Magyar Pszichoanalitikus Egyesület

**FEJLŐDÉS ÉS GYÁSZ - ÚJ UTAK ÉS LEHETŐSÉGEK AZ
EZREDFORDULÓ PSZICHOANALÍZISÉBEN**

címmel rendezzi meg 7. Őszi Analitikus Konferenciáját.

Időpont; 2000. október 27-28.

Helyszín: Kossuth Klub, 1088 Budapest, Múzeum u. 7.

A Magyar Pszichoanalitikus Egyesület soron következő konferenciájának témája a fejlődés és a veszteség. Mindkettő elválaszthatatlan része az életnek, és meghatározója minden biológiai, pszichológiai, kulturális és társadalmi folyamatnak. A fejlődés konfliktusok, lemondások mentén történik, és ennek egyaránt részese az egyén, a család, a közösség, a kultúra és a tudomány. Az ezredforduló pszichoanalízisének útjai és alkalmazási lehetőségei számos fordulópontra eredményeként alakultak ki. E fejlődés együtt járt a korábbi értékek megőrzése és a meghaladt tézisekről történő lemondások konfliktusaival. A freudi "Királyi út" napjainkra utakká, számos, pszichoanalízisen belüli iskolává, kutatási irányná fejlődött. A Pszichoanalitikus Egyesület tagjainak előadásai a mélylélektani gondolkodási keret fejlődésének új eredményeivel és időszerű téziseivel foglalkoznak, keresve a választ az ezredforduló pszichoanalízisének kihívásaira.

Részvételi díjak:

2000. szeptember 30-ig befizetett részvételi díj: 6 500 Ft

2000. október 1-től, illetve a helyszínen: 7 500 Ft

Napjegy: 4 000 Ft

Kedvezményes részvételi díjak:

Nappali tagozatos egyetemi hallgatók számára az egész rendezvényre: 3 500 Ft

Nappali tagozatos egyetemi hallgatók számára napjegy: 2 000 Ft.

Csoportos résztvevők teljes rendezvényre: 5 000 Ft/fő

Valamely pszichoterápiás képzőhely hallgatóiból szervezett legalább 5 fő képezhet csoportot. A képzőhely tanulmányi bizottsága által hitelesített listát 2000. szeptember 30-ig kérjük eljuttatni a szervezőbizottság címére: Bokor László, 1121 Budapest, Bazin u. 9., tel.: (1) 249-2359.

A konferencia a CME által akkreditált program.

További információk és befizetési csekkek: Móricz Éva, 1194 Budapest, Vas Gereben u. 144., tel./fax: (1) 282-6044

II. Külföldi rendezvények

Research and Development in Palliative Care

(Kutatás és fejlesztés a palliatív gondozásban)

Az European Association for Palliative Care Kutatási Hálózatának 1. Kongresszusa

Időpont: 2000. december 7-10.

Helyszín: Berlin

Regisztrációs költség:	Augusztus 31-ig	Szeptember 1-től
EAPC-tagoknak:	360 Euro	420 Euro
Nem tagoknak:	400	450
Diákoknak, nővéreknek:	250	300
Kísérőknek:	160	160

A kongresszus hivatalos nyelve: angol

További információ:

1st Congress of the Research Network of the European Association for Palliative Care

P.O.Box 1726

CH-1211 Geneva 1

Switzerland

Tel.: (00 41) 22 732 1188/89/90

Fax: (00 41) 22 732 2850

e-mail: eapcresearch@kenes.com

<http://www.kenes.com/eapcresearch>

Az European Association for Palliative Care 7. Kongresszusa

Időpont: 2001. április 1-5.

Helyszín: Szicília

További információ: K&K Congress

P.O.Box 1726

CH-1211 Geneva 1

Switzerland

Tel.: (00 41) 22 732 1188/89/90

Fax: (00 41) 22 732 2850

Web sites: <http://www.kenes.com/eapc>

<http://www.eapcare.org>.

Hospice Hírek

A **Kharón** melléklete, a **Magyar Hospice Egyesület** kiadványa

Felelős szerkesztő: **Dr. Pilling János**

Felelős kiadó: **Dr. Muszbek Katalin**, a Magyar Hospice Egyesület elnöke

Szerkesztőség: 1091 Budapest, Üllői út 47-51, I/109. T./fax: 388-7369